

# PROLOMENÍ POVINNÉ MLČENLIVOSTI VE VZTAHU KE ZDRAVOTNÍM POJIŠŤOVNÁM

Lukáš Prudil

Ústav sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno

**Článek se zabývá informační povinností lékaře a zdravotnických zařízení obecně ve vztahu ke zdravotním pojišťovnám. Popisuje jaké informace jsou zdravotnická zařízení povinna zdravotním pojišťovnám poskytnout a v jakém rozsahu jsou povinna nechat je nahlédnout do zdravotnické dokumentace.**

**Klíčová slova:** mlčenlivost, zdravotní pojištění, dokumentace.

## Kontrolní oprávnění pojišťoven

K prolomení povinné mlčenlivosti, kromě jiných případů, dochází i ve vztahu k institucím, které mají dominantní postavení při financování zdravotnictví. Těmito institucemi jsou zdravotní pojišťovny. Ty mají v rámci úhrady zdravotní péče poskytované jejím pojištěncům smluvními zdravotnickými zařízeními (v případě nutné a neodkladné péče i nesmluvními zařízeními) právo kontrolovat účelnost a správnost poskytnuté zdravotní péče. K řádnému provádění kontroly mohou zjišťovat údaje o zdravotní péči poskytnuté konkrétním pojištěncům, vyžadovat údaje o zdravotním stavu těchto osob, tedy údaje, které jsou kryty povinnou mlčenlivostí.

Kontrolní činnost zdravotních pojišťoven je upravena v § 42 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“) a prováděna prostřednictvím informačních dat a činností revizních lékařů jednotlivých zdravotních pojišťoven. Revizní lékaři posuzují odůvodněnost léčebného procesu se zvláštním zřetelem na jeho průběh a předepisování léčivých přípravků, prostředků zdravotnické techniky a na posuzování potřeby lůžkovského pobytu jako součásti léčebné péče. Revizní lékaři a další odborní pracovníci dále kontrolují, zda poskytnutá péče odpovídá péči vyúčtované zdravotní pojišťovně, zda byly vyúčtovány pouze ty výkony, léčivé přípravky a prostředky zdravotnické techniky, které je zdravotní pojišťovna povinna uhradit a zda rozsah a druh zdravotní péče odpovídá zdravotnímu stavu pojištěnce.

Kontrolní činnost je zde omezována pouze na informace o zdravotním stavu pacienta (pojištěnce) a revizní lékař tak v zásadě nemůže vyžadovat sdělení dalších skutečností, které se ošetřující zdravotničtí pracovníci dozvěděli v souvislosti s poskytováním zdravotní péče. Jestliže tedy např. pacient (pojištěnec) odmítl nějaký zdravotní výkon a sdělil lékaři důvody,

proč tak činí (např. z důvodu vyznání), je ošetřující lékař oprávněn sdělit reviznímu lékaři pouze samotný fakt odmítnutí výkonu, nikoli však důvody, které pacienta k odmítnutí vedly. Zákon o veřejném zdravotním pojištění nedává pojištěnci možnost, aby znemožnil zdravotnickým pracovníkům podávání informací pojišťovně, zdravotnický pracovník je povinen vyhovět kontrolním požadavkům pojišťovny i proti vůli pacienta (pojištěnce).

## Regresní nároky

Další, a je nutno konstatovat, že kontroverznější, průlom do povinné mlčenlivosti je dán § 55 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Zdravotní pojišťovny mají v rámci regresu nárok na náhradu nákladů, které vynaložily na léčení svých pojištěnců, jestliže hrazená péče byla poskytována v důsledku zaviněného protiprávního jednání třetích osob vůči pojištěnci. Aby však mohla zdravotní pojišťovna tento nárok uplatňovat, musí se dostat k informacím o tom, že k poškození zdraví došlo v důsledku jednání třetí osoby. Zdravotnická zařízení jsou povinna oznámit příslušné zdravotní pojišťovně úrazy a jiná poškození zdraví osob, kterým poskytla zdravotní péči, pokud mají důvodné podezření, že úraz nebo jiné poškození zdraví byly způsobeny jednáním právnické nebo fyzické osoby. Oznamovací povinnost se plní do jednoho měsíce ode dne, kdy se ten, kdo skutečnost oznamuje, o ní dozvěděl.

Zákon blíže nespecifikuje co se rozumí důvodným podezřením. Nepochybně to bude situace, kdy sám pacient (pojištěnec) sdělí zdravotnickému pracovníkovi, že byl napaden, byl účastníkem autonehody, utrpěl pracovní úraz, že došlo ke znásilnění. Jinak bude na samotném zdravotnickém pracovníkovi, aby posoudil zda lze důvodně předpokládat způsobení škody na zdraví třetí osobou.

Vyhláška č. 457/2000 Sb., kterou se vydávají rámcové smlouvy rovněž u jednotlivých ty-

pových smluv zakotvuje povinnost zdravotnického zařízení hlásit úrazy nebo jiná poškození zdraví osob, kterým poskytlo hrazenou zdravotní péči, pokud má důvodné podezření, že byly způsobeny jednáním právnické nebo fyzické osoby. Za porušení smlouvy se považují případy, kdy zdravotnické zařízení opakovaně porušilo povinnost ohlásit pojišťovně v souladu s § 55 zákona č. 48/1997 Sb. úrazy nebo jiná poškození zdraví pojištěnce způsobená jednáním právnické nebo fyzické osoby.

## Nahlížení do zdravotnické dokumentace

Okruh osob, které jsou oprávněny nahlížet do zdravotnické dokumentace je uveden v § 67b zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, v platném znění. Mezi tyto osoby patří rovněž revizní lékaři, a to ve výše uvedeném rozsahu.

Ne zcela jasné je oprávnění odborných pracovníků, kteří podle § 42 odst. 3 a 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění mohou nahlížet do zdravotnické dokumentace vedle revizních lékařů. V § 67b odst. 10 písm. c) zákona o péči o zdraví lidu jsou totiž uváděni pouze revizní lékaři, nikoli odborní pracovníci zdravotních pojišťoven. Lze snad dovodit, že ustanovení o nahlížení do zdravotnické dokumentace v zákoně o veřejném zdravotním pojištění je ustanovením speciálním k úpravě dané zákonem o péči o zdraví lidu a odborní pracovníci zdravotních pojišťoven mohou do zdravotnické dokumentace nahlížet. Zdravotním pojišťovnám není vykazována jen péče poskytovaná lékaři, ale i dalšími zdravotnickými pracovníky, kde je jen obtížně představitelné, že by její účelnost kontrolovali revizní lékaři. Jsem tedy toho názoru, že i odborným pracovníkům zdravotních pojišťoven lze umožnit nahlédnutí do zdravotnické dokumentace v rámci výkonu kontrolní činnosti zdravotních pojišťoven, avšak pouze v rozsahu odpovídajícím jejich kvalifikaci.

Mgr. Ing. Lukáš Prudil, Ph.D.

Ústav sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Komenského nám. 2, 602 00 Brno  
e-mail: info@prudil.cz